

A REPÜLŐ-VERSENY.

Csodálatos a budapesti nép közönyössége! Itt vannak a világ leg-híresebb repülői, leggyönyörűbb gépei, este hét óra tájt lelket magával ragadó színjáték helye a *Rákosmező* felett elterülő levegő, a felhők alatt káprázatos mesemadárként szállanak, cikáznak, viaskodnak egymással az új kor szárnyas csodái, közvetlenül a tribünök felett berreg el a vakmerő *Efimoff*, egyre magasabban és magasabban, a lent állók melléből artikulálatlan hangok szakadnak ki, mert az eddigi szokás, gyakorlat nem tanított még meg minket, hogy miképpen üdvözljük a repülő embert.

Most még itt van a fejünk felett, látjuk a szárnyakat, halljuk a motor zúgó, surrogó hangját, keskeny, fehér füstcsík vibrál a gép után és a következő pillanatokban már ott száll a távoli erdő felett, a gyárkémények füstjében, mintha a magasban tova uszó gép köszöntené földhöz kötött, füstöt okádó testvéreit, elsuhan és átszap a mezőség közepén táborozó rendőrlovak felett, a melyek riadtan toporzékolnak, horkanva, orlyukukat szétfújva és fejüket felvetve ijednek meg az ismeretlentől, a melynek szétosztatására nincsenek betanítva.

Igy száll fel egyik gép a másik után, öt-hat csapong egyszerre a levegőben, mint óriási lepkék az alkonyi fényben játszanak, keríngenek és repdesnek a dicsőség virágai felett. Mindenki, a ki csak híresség, a ki csak nagyság a repülés ujonnan támadt világában, itt van. A vakmerő *Rougier*, a félelmetes *Paulhan*, az elegáns *Latham*, mutatják a csodákat, a melyeknek híre bejárta a világot és a tribünök mégis alig telnek meg félig.

Beteges közönyösség és kifáradt nem érdeklődés az egész városban. Pedig micsoda gyönyörű látványosság, izgalmasabb multság és szebb sport, mint a repülő emberek harca. Más világvárosokban sok tízezer emberrel telnek meg mindennap a tribünök, a nép kedvenceket avat fel, mint nagy primadonnákat vagy legnépszerűbb államférfiakat, egy-egy szenzációs repülés híre száz ezreket érdekel és hatalmas tömegeket mozdit meg.

Lehet, hogy az első nap sok rendezési hibája, a hozzá nem értők beleavatkozása és ostoba gögje tartotta vissza az embereket, de saját kárukra okulva, tegnapi minden megváltozott. Legteljesebb rend a repülőversenyterén, akceptábilis árak a vendéglőkben és árusítóknál, azonkívül pedig a legelőkelőbb budapesti társaság. A páholyokban az arisztokrácia színe-java, annyi miniszter, hogy szinte minisztertanács-

nak is beillenék, gyönyörű arisztokrata leányok, széles sétahely, távolabb a hangárvaros, hurcolkodó, jövő-menő repülőgépek, olyan kép, a milyent eddig csak az »Illustration«-ban, vagy az »Illustrated London News«-ban láthattunk. A ki kint járt a repülőversenyen, feledhetetlen impressziókkal távozik. Beteljesedett, a mire csak évezredek álma gondolt, biztosan, nyugodtan, fölényesen és fenségesen repül az ember.

Milyen tömegnek, milyen áhítatnak, rajongásnak illenek ezt nézni. De ehhez igazi kultúra, igazi világvaros, igazi élet és igazi gazdagság kellene.

Kis történetek a repülőversenyteréről.

Azokban a félórákban és órákban, a mikor nincs repülés, csak a szél vágat el a síkság fölött, a nézők bizony rá vannak utalva, hogy egymást mulattassák. Ilyenkor valóságos aperszű-börze van odakinn; az emberek vesznek és továbbadnak epizódokat, apró incidensekről való meséket, a melyeknek nagy része persze meg se történt, de mégis van egy mentségük, hogy jól vannak kitalálva.

Ha ugyan kitaláltak. Mert viszont van köztük egy sereg, a mely csakugyan megesett.

Megtörtént például tegnap, hogy egy ambiciózus fiatal főhadnagy odalépett *Pischof* osztrák aviatikushoz, bemutatkozott neki, s megkérte, vigye fel egyszer a gépén.

— Kérem, — felelte *Pischof* — igen szívesen. A felszállás ára háromszáz korona.

Erre a válaszra, úgy látszik, nem számított a főhadnagy, a ki annyi hódítása után még a levegőt is meg akarta hódítani. Alkudni próbált: — Száz korona... Száz koronát fizetek, szívesen.

De *Pischof* se azért aviatikus, hogy leszállítsa az árait. Nem hagyott alkudni magával. És a főhadnagy ur busan állt odébb.

Az emberek konstataáltak odakinn, hogy *József* főherceget és családját az aviatikával kapcsolatban szinte üldözi a balsors. Ő fenségéék minden nap pontosan négy órakor érkeznek és pontosan negyedhétkor távoznak.

Fájdalom, azonban az időjárás sehogyan se alkalmazkodik a fenségek pontosságához. És a szél rendszeren csak akkor ül el, a mikor a főhercegi család már elhagyja a színteret. Akkor elülnek a szélorkánok, a gépek felröppennek, s megtörténik majd, hogy a fenséges familia, a mely tizenegy napon hűséges látogatója volt a versenynek, egyetlenegyet se látott. De, noblesse oblige, — *József* fő-

herceg nem panaszkodik, és napról-napra ezzel bucsuzik az uraktól:

— Nagyon szép volt, nagyon érdekes. Szívesen jöttem.

Eltávozik, felzug a *Gotterhalte*, s az aviatikusok már tudják, hogy ez az a jel, a melylyel a versenyrendezés a tudomásukra hozza, hogy no most, elállt a szél, *mindjárt kezdődhetik a repülés.*

Repülőverseny... E körül is némi fogalomzavar van még. A publikum naivul azt hitte, hogy a repülőverseny olyan lesz, mint a löverseny és hogy a gépek egymás mellett startolnak majd, aztán adott jelre megkezdik az örült iramot. Nem, ez a sportverseny másként fest... A hajsza nem egymás mellett, egymás oldalán, egymás háta mögött folyik, hanem — ugy-e bár — minden versenyző külön, a többtől függetlenül végzi a maga produkcióját, a melynek eredményét aztán lejegyzik, s az eredményeket összehasonlítják.

Van még más félreértés is, a mit illik eloszlatni és a mi onnan való, hogy a nagyközönségnek még édeskevés fogalma van az aviatika fogalmairól.

Tegnap ezt a kis beszélgetést hallottuk:

— Látod fiam, — mondta kis gyerekenek egy apa — ez a biplán...

És *Pischof* monoplanjára mutatott.

Biplánnak hitte, mert a gépnek két ülése volt. Szerinte az együléses gép a monoplán, a kétüléses a biplán...

Azonban az alma nem esik messze a fájától. Egy kis idő múltán a gyerek ujjongva mutatta az apjának:

— Papa, papa, nézd oda fenn azt a kis repülőgépet!...

Önkénytelenül felnéztünk mi is. Az a kis repülőgép pedig nem volt egyéb, mint egy — holló. (A Hunyadiak pajzsán van hozzá hasonló.)

A kiket a versenyek sporteredménye érdekel, de nem jöhetnek ki a versenyterre, azokat figyelmezteti *Az Est* szerkesztősége, hogy az *Andrássy-ut 1. szám* alatti *Gereben-féle Underwood-írógépüzlet* előtt táblát tétettünk ki, a melyre *Az Est* tudósítójának jelentései alapján minden félórában kiírják, a mi lényegesebb a versenyterén történt.

Ugyancsak *Az Est* az egyetlen ujság, mely a versenyekről szigorúan sportszerű tudósításokat is közöl.

De la Roche bárónő, az első francia női pilóta Budapesten nem szállt még föl, tegnap azonban már készült rá, és ha gépen még nem is, de szilárd földön már mutatkozott aviatikus-kosztümben.

A dressz-je: barna bőrsipka füllenővel, barna ingbluz posztóból, nadrágszerű szoknya, bő, nagy, hogy ha összeteszi lábait, szoknyának tesz, pedig voltaképpen két bő bugyogó szára van. A dressz magas, sárga gombolós cipő egészíti ki.

Két fiatal mánás beszélgetett erről a kosztümről:

— Láttam a dresszét, — mondta az egyik.

— Bár inkább fülembe sugná adresszét, — felelte a másik.

Az ujságírók nagyban fogadkoznak:

— Beszéltem *Pischoff*-al, megígérte, felvisz a gépén...

— Nekem *Kinet* ígérte meg...

— Ha engem felvisz, cikket írok ezzel az alcimrel: lapunk *felküldött* tudósítójától.

A második nap kritikája.

Végtelen örömünkre szolgál konstataálni, hogy az aviatikai versenyek rendezésében

jóleső fordulat állt be

s ezen az uton haladva, néhány nap múlva talán már a versenyjelleg is ki lesz domborítva s a közönség nemcsak a látványosságban fog gyönyörködni, hanem a verseny egyes fázisai is izgatni fogják.

Mindenekelőtt az eredményeket kiszámító bizottság előnyös megváltozásáról adunk hírt

Az iroda vezetését

Tolnay Lajos igazgató vette át, a ki egy százados és *Ács Vilmos* mérnök segítségével a lehető legrövidebb idő alatt feldolgozta az eseményeket. Most már csak oda kellene hatni, hogy

az eredmények közhírré tétele

is megfelelő megoldást nyerjen. A jelző árboc, a kodexjelzések és az egész mostani jelzés-rendszer csődje immár tagadhatatlan. Az egész jelzés gyors és radikális jelzésre szorul s a régeből sem szabad egyebet megtartani, mint a fehér, vörös és fekete zászlót, a mely a röpülésekre vonatkozik. Ezt azonban más árbocra kell felhuzni, mert a mostanit a magasságmérések érdekében el kell távolítani.

A jelzések

egyszerűsítése és megérthetősége érdekében mindenekelőtt keresztül kell vinni, hogy a program számai mindig egyezzenek a gépekre festett számokkal s így a közönség néhány nap múlva már kívülről tudja kedvencei számait. Az árboc és érthetetlen jelzések helyett teljesen elég volna úgy mint a löversenyen minden helyen állványokat felállítani, a hol egy tábla jelezne a gép számát, a mely röpülni fog és röpül, továbbá egyszerű számjelzéssel hány kört röpült és ugyan-csak számokkal kiírva mennyi ideig volt a levegőben. A verseny nemének jelzése manapság már kevés gondot okoz. A sebességi verseny eredményét csak az összes befejezett röpülések után lehet megállapítani s így aznap a közönséggel nem közölhető. A távolsági és időtartam versenyben való részvételt az eredmények maguk mondják s így csak az eredmény kell. Az utazási verseny startja korán délután s így a később jövő közönséget egy táblán igen jól lehet értesíteni a megtörtént indulásokról s az esetleges részletekről.

Az egész jelzés-rendszerből körülbelül ennyi elég a közönség számára, mert a közönséget csak az érdekli,

ki mennyi ideig és milyen távolságot repült, ha erre gyorsan és láthatóan választ kap, úgy meg lesz elégedve.

A magassági versenyek eredménye is igen érdekes, de ennek kiszámítása némi időt vesz igénybe s így a közönség érdeklődése akkor volna kielégítve, ha legalább két-két résztvevő mindig egy időben startolna s a közönség a saját szemével látná a küzdelmet s később megtudná az elért magasságot is. Ennek megcsinálása nem okozna nehézséget s a versenyek érdekességét pedig végtelenül fokozná.

Sürgős intézkedésre vár

az árboc ügye,

mai helyén beleesik a magasságmérő fixpontok vonalába, illetőleg nem is vonalába, mert akkor csak egy sik megfigyelését tenné lehetetlenné, így azonban a vonaltól balra eső terület mintegy 45 fokos szögben zavarja. Innen magyarázható azon óriási különbség, a mely az eddig magasságméréseknél a bizottság lelkiismeretes hozzáértő és pontos munkája dacára előfordult. Chavez magasságát például a bizottság 162 méterben állapította meg, a mivel szemben Voisin azt vitatja, hogy Chavez az árboc által zavart láthatárrészen legalább harminc méterrel volt feljebb. Még nagyobb az eltérés Efimoff esetében. A kiváló orosz magával vitt ellenőrző készüléke állítólag háromszáz méteren felül mutatott, a bizottság számításai azonban csak száznyolcvan méter körül s így a kihirdetett 255 méter a kettő közötti megalkuvást látszik jelenteni. Sürgős intézkedést igényel a külföldi lapok ügye. Annak idején több ízben konstatáltuk, hogy a

külföldi lapokban egy sor sem jelenik meg s így a külföldnek halvány sejtelmé sincs, mily óriási méretű aviatikai verseny lesz Budapesten. Felszólalásunknak akkor nem volt foganatja, a mit annál is inkább csodáltunk, mert másrészt láttuk, hogy a hazai lapokat igen pontosan és jól látták el érdekesítő kommunikációkkal. Ezen most már csak úgy lehet segíteni, ha az eredményeket pontosan közlik a külfölddel s ebbe belésszövik, hogy a meeting meddig tart. Az eredmények közlésében azonban már sajnos, egy nagy hiba csuszott s ez sokat árthat az ügynek, az aviatikához jobban értő külföldi közönségnek szemében. Ez a hiba a Paulhan világrekordjáról szóló megbocsáthatatlan kacska, a melyet nemcsak a magyar, de bécsi lapok is bevettek a bizottság sportszerűtlen jelentése alapján.

A második nap eredményei körülbelül kialakítják a versenyek képét. Az időtartam- és távolsági versenyek legkomolyabb pályázói Efimoff és Kinet s különösen a belga az, a ki sok benzint akar fogyasztani.

A sebességi verseny

majd csak akkor lesz érdekes, ha már a nagyok Latham, Rougiers és Paulhan kezdenek komolyan dolgozni. Ugyanez áll a magassági versenyre is, a hol azonban az első szélcsendes napon valamelyik elszánt aviatikus részéről ezer métert megközelítő repülés várható.

Az utazási versenynyel

is kezdenek már komolyan foglalkozni az aviatikusok, a kik igen

vigyáznak egymásra, nehogy valamelyikük észrevétlenül elstartolhasson. Egyelőre a németek készülődnek jobban, mert a franciák az időjárást még nem tartják megfelelőnek s nem nagyon félnek a németek mai készülődésétől. Ezek közül különben is csak

Pischoff

tett meg minden előkészületet s mára csak az ő startja várható. Korán reggel rendbe hozta gépét s azután automobilon az ut megtekintésére indult. Az utazási verseny résztvevői valószínűleg Piliscsaba-Dorog-Komáromon át repülnek Győrbe, a hol dr. Massány Ernő várja őket a bizottság részéről. Mellesleg megjegyezve, dr. Massányt szívesebben látnák a magasságmérő bizottságban, mert a kitűnő csillagász ott bizonyára nagy szolgálatokat tehetne az ügynek. A hétfői versenyek eredménye a hivatalos jelentés szerint a következő:

Magassági díj:

1. Efimoff (23) 255 méter.
2. Frey (1) 77 méter

Távolsági díj:

1. Wagner (3) 57-16 kilométer.
2. Kinet (15) 48-34 kilométer.

Időtartamverseny:

1. Efimoff (23) 1 óra 14 perc 17 mp.
2. Kinet (15) 1 óra 10 p. 10 mp.
3. Wagner (3) 52 perc 6 mp.

Gyorsasági verseny:

1. Wagner (3) 10 kilométer = 8 p. 46-3 mp., a mi óránként 68-4 kilométeres sebességnek felel meg.
2. Paulhan 10 kilométer = 8 perc 53-3 mp., a mi óránkénti 67-5 kilométeres sebességnek felel meg.
3. Pischoff 10 kilométer = 9 perc 13 mp.

Zsélyi állapota.

Zsélyi Aladár a szerencsétlenül járt magyar aviatikus még mindég igen súlyos betegesen fekszik a Grünwald-szanatóriumban.

Állapotáról kezelő orvosa a következőket mondotta munkatársunknak:

— Zsélyi állapota állandóan igen súlyos és minden pillanatban lehet veszedelmes komplikációtól tartani. Hőmérséke ugyan rendes, 36-2, de érverése még mindig igen lassu, alig 52. A beteg állandóan kábult, nem emlékszik semmire és nem érdeklődik semmi iránt. Nem fogad látogatókat, egyedül az anyja mehet hozzá, naponta egyszer, de csak egy pillanatra. Most kezd valamivel jobban táplálkozni. Eddig csak folyékony táplálékot vehetett magához, ma evett először egy kis hust is.

Hírek a repülővilágból.

Repülés Karlsbadban. A karlsbadi fürdőigazgatóság ajánlatot tett de Cateos impresszáriójának, Schweizernek, hogy tartson látványossági repüléseket a fürdőn. Hogy a dolognak valami versenyjellege is legyen, valószínűleg még egy repülőt fognak szerződtetni.

Hein újra repül. Hein az orosz aviatikus, a ki nemrég megvette Hieronymus gépét és lezuhant vele, most új gépet vásárolt. Csehországban megtette ezzel a géppel első légi utait.

Az angol király Rolls-nak. Az angol királyi udvartól ez a távirat érkezett Rollshoz: A királyné és én szívélyesen üdvözljük pompás repüléséért a La Manche csatornán keresztül George.

A SZINÉSZEK ÉS A KUTYÁK.

Mi tagadás benne, a Nick Carter bizony nem valami fényesen sikerült a Vigszínházban, Lehet, hogy betörőket, rablógyilkosokat utolérhetetlen ügyességgel fog el ez a zseniális amerikai detektív, de a mit ezuttal kellett volna kergetnie: a sikert bizony elszalasztotta.

Nick Carter órái meg vannak számolva és a színház nemsokára át is adja a boldog feledésnek. A mig ezek az utolsó percek elkövetkezének, még mindig a két rendőrkutya tartja a halódó darabban a lelket. A két kutya!... Mennyi mese járt róluk, mennyi apró humorka fűződött hozzájuk... És ha a nézőteret nem is sikerült elragadtatniok, viszont azonban a kulisszák mögötti életbe határozottan némi frissességet ugatnak bele.

A színészek a két kutyán keresztül mondanak egymásnak maliciózus bókákat, és ezuttal az eben nem gubát cserélnek, hanem csufolódo megjegyzéseket.

Tihanyi elfogta a minap Csörtöst, és ezt a kis reflexiót nyújtotta át neki:

— Látod milyen kár volt idejőnnöd ehhez a színházhoz?...

— Miért? — kérdezte Csörtos

— Mert egyszer van olyan szerencséd, hogy Hegedüs megbetegszik, és akkor se téged léptetnek fel a helyébe, hanem inkább — rendőrkutyákat. A te helyedben nem is maradnék olyan színháznál, a hol az embert így mellőzik.

Csörtos jó képet vágott a rossz játékhoz, másnap azonban, a mikor találkozott Tihanyival, odaszólt az ambiciózus fiatal művésznek:

— Te, rólad igen nagy véleményem van ám az igazgató...

Tihanyi megörült.

— Igazán? — kérdezte. — Honnan tudod?

— Ő maga mondta. Beszélgettem vele és többek között azt mondtam, mi lenne, ha a Nick Carter egyik kutyája megbetegednék és nem lehetne játszani a darabot. A mire az igazgató azt felelte, hogy őt ez se bántja, mert Tihanyi biztosan betanulta már a két kutya szerepét és alig lesi, hogy beugorhasson akár az egyik, akár a másik helyébe...

* Premier és repriz. A Vigszínházban holnap lesz az »Amor, a pénz-ügynök« című bohózat premiérje. — A Nemzeti Színház pénteken eleve-tti fel Csiky Gergely »Mukányis-ját.

* Reményi-díj az Orsz. magy. kir. zeneakadémián. Mint minden évben, úgy az idén is nyilvános verseny keretében fog eldőlni, hogy ki a legtehetségesebb növendéke Hubay tanárnak. Reményi mester egy saját készítményű hangverseny-hegedűjeért versenyre kelnek az Orsz. zeneakadémia legkiválóbb hegedűsei; kik közül a legérdemesebb fogja a díjat megnyerni. A Jury tagjai Bloch, Grünfeld, Hubay, Kemény, Mambriny, Popper, Schiffer tanárok és az igazgató. — Ezen versenyt az érdeklődők díjtalanul meghallgathatják f. hó 11-én d. u. 3 órakor az Orsz. Zeneakadémia díszhangverseny-termében. Az eredményről a verseny után beszámolunk.

Beomlott ház.

ÖT HALOTT A ROMOK ALATT.

Milánó, június 7.
(Az Est tudósítójától.)

Mannocalcában tegnap bedőlt egy bérház, a mely már régen megérett a csákányra. A ház valamennyi lakója a mélységbe zuhant. Egész éjszaka megfeszített erővel dolgozott a tűzoltóság. Reggelig öt halottat ástak ki, de biztos, hogy még sok áldozat van a romok alatt.

A nagykereskedő tragédiája.

— Az Est tudósítójától. —

Ma délelőtt tíz órakor a Margit-híd korlátjain átvette magát egy öreg, beteges ember, Kálmán Jakab, volt budapesti papirnagykereskedő és nyomdász. A hidon járókelők meglátták a vergődését, intettek egy propellernek, a mely felvette. A mentők azután hazaszállították Korall-utca 8. számú lakására.

Négy kis gyereke volt csak odahaza és a cselédleány, mert Kálmán felesége irodába jár az utóbbi időben, Blau és Lukács-hoz, Eötvös-utca 38. alatti villanyfelszerelési gyárába.

Kálmánt, a ki beteges, gyöngy ember, kenyérgond üzte a halálba. Nagy zacskógyára, nyomdája volt még nemrég a Visegrádi-utca-ban, de tönkrement. Nyolcvanezer koronája veszett oda.

Ma reggel azt mondta családjának, hogy sétálni megy Budára és csak két órára várják haza. Nagyon izgatott volt napok óta, ma végre rászánta magát a halálra.

Az EST telefonszámai:

Szerkesztőség 123-52, 123-53
Külföld és vidék b 42
Kiadóhivatal 123-51
Felelős szerkesztő ... 123-52